

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Clasa a XI-a

Etapa locală, 09.02.2013

Toate subiectele sunt obligatorii.

Timpul de lucru: 3 ore. Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 120 de puncte

Citește cu atenție fragmentele de mai jos.

A. „Cându au omorât Alixandru vodă 47 de boieri

Alexandru vodă dacă s-au curățit de toată grija denafară și au adus pre doamna sa Roxanda și pre fiii săi din Țara Muntenească, au vrut să să curățască și de vrăjmașii săi cei din casă, pre carii prepusese el că pentru vicleșugul lor au fost scos din domnie și-au învățatu cu taină într-o zi lefecii* săi, pe carii au avut streini, de i-au supus în curte cea domnească, în Iași. Și i-au chiebatu pre obicéiul boierilor la curte, carii fără' nici o grijă și de primejdie ca acéia negândindu-să, dacă au întrat în curte, slujitorii, după învățătură ce au avut, închis-au poarta și ca niște lupi într-o turmă fără' de nici un păstor, au întrat într-înșii, de-i snopiia și-i junghiiia, nu numai boierii, ce și slujitorii. Nici alegea pre cei vinovați, ci unul ca altul îi puneau suptu sabie, cădea mulțime, dipre zăbrele săriia afară, de-și frângiia picioarele. Și au perit atuncea 47 de boieri, fără altă curte, ce nu s-au băgat în samă. Și așa după atâta nedumnezeire, îi păria că și-au răscumpărat inima.

Nacazanie, adecă învățătură și certare celor mari și putérnici**

Pre Moldova ieste acest obicéiu de pier fără' de număr, fără' de judecată, fără' de leac de vină, însăș păraște, însăși umple légea și de acesta noroc Moldova nu scapă, că mai mulți sântu de le ieste drag a vărsa sânge nevinovat. Apoi zicu și dau vina lăcuitorilor că sântu vicléni. Dară cui nu ieste urât a muri, cine n-ar pofiti să viețuiască? Place-le lor viața, alții încă nu o ar lepăda; crezu, mai bine pentru dragostea decât de frică să-i slujască. Iani, de s-ar învăța cei mari de pre niște muște fără minte, cumu-ș țin domniia, cum ieste albina, că toate-și apără cășcioara și hrana lor cu acile și cu veninul său. Iară domnul lor, ce să chiiamă matca, pre niminea nu vatămă, ci toate de învățătura ei ascultă. Mai bine ar fi pentru blândețe să-l asculte și să-l iubască și cu dragoste să-i slujască, decât de frică și de groază să i se plăce. Că ceta ce-i ieste voia să să teamă atâta norod di un om, trebuiește și el să să teamă de toți, că tot vărsătoriul de sânge de frică face să-i ia spaima și să să teamă toți de dânsul, ci ar putea face cu blândețe. Ci de acéstea destulu-i.”

(Grigore Ureche – *Letopisețul Țării Moldovei*)

* *lefeciu* – soldat mercenar

** *nacazanie* (înv.) – pedeapsă

B. „Gașpar-vodă era omă de neamul său italiană, cum dzicemă la noi în țară, frâncă, omă neștiutoriă rândul și a obiceiurilor țărâi, fără limbă de țară, care lucru mai greu nu poate hi, cândă nu știe domnul limba țărâi unde stăpânește.

O! Moldova, di ar hi domnii tăi, carii stăpânescă în tine, toți înțelepți, încă n-ai peri așe lesne. Ce domniile neștiutoare rândul tău și lacome sintă pricine perirei tale. Că nu caută să agonesască și e nume bun ceva la țară, ce caută desfrânați numai în avuție să strângă, care apoi totuș să răsipéște, și încă și cu primejdii casele lor, că blăstămă săracilor, cum să dzice, nu cade pre copaci, câtă de târdzău.

Era acestă Gașpar-vodă multă vréme tergimană la împărăție, adecă talmaci tuturor solielor creștinești ce vină la împărăție. Și fiindă și la mijlocul păcii ce făcuse între Împărăția Neamțului și

între Împărăția Turcului, pentru slujba acéia i-au datú aicea în Moldova domniia în locul Radului-vodă. Iară cât s-au aședzat la domniie, măcară că era de mare credință la împărăție, îndată s-au așădzatú gândul spre părțile creștinești. [...]

Curundú au simțitú Gașpar-vodă că ș-au pierdutú la turci credința, deci s-au așădzatú cu gândul și mai tare cu leșii*, îndemnându-i asupra turcilor. Și în cetatea Hotinului îndată au băgatú oșteni leșăști, dându-să aieveya suptú apărarea lor cu țara. Nu putea de tot slobod să hie în gândul său de boieri, carii socotindú cea de apoi să nu vie vreo perire țărâi, nu-i pristăniia** boierii, din carii era mai capú atuncè Bucioc, vornicul mare de Țara-de-Gios; Vasilie-vodă era visternic mare la acéea domniie. Ce, în multe chipuri să ispitiiia să omoară o samă de boieri, să fie el slobod în faptele sale, ce așa aieveya nu să cutedza să-i omoară pentru țară, că era Bucioc la țară ales de toți. [...]

Și era aieveya și la împărăție îmbletele lui, deci trimisasă la Schinder-pașea poruncă împărăția să nevoiască, doară îl va prinde. Ce oblicise** Gașparú-vodă de toate și da știre la leși. Deci, vădzândú împărăția că nu-l pot prinde cu meștersug, au trimis unú agă pre obicei, Schimni-ceauș, să cuprindză scaunul și să-l mazilească pe Gașpar-vodă. Iară cât au prinsú de veste Gașpar-vodă că vine Schimni-aga, au scornitú că-i vin leșii asupra-i și au ieșit den Iași și au pus tabăra la Capul-Stâncii, împotiva Țuțorâi. [...]

Gașparú-vodă, [...] părăsit și de oștenii săi, au purcesú și elú noaptea și au trecutú Prutul bine. Numai, amu la braniște**** fiindu cu puținii de ai săi și den boieri, Șeptiliciú-hatmanul și Goia-postelnicul pe lângă dânsul, l-au omorât ceia ce era cu dânsul. Scârnavă și groadznică fapta și neaudzită în toate țări creștine. Domnul, ori bun, ori rău, la toate primejdiile feritú trebuiește, că, oricum este, de la Dumnedzău este. Précum dzice Svinta Scriptură: [...] «Nu-i nice o putere, fără de la Dumnedzău dată».”

(Miron Costin – *Letopisețul Țării Moldovei*)

* *leșii* (înv.) – polonezii

** *a pristăni* (înv.) – a îngădui, a suferi, a tolera

*** *a oblici* (înv.) – a descoperi, a afla, a prinde de veste

**** *braniște* (înv.) – moșie domnească folosită ca pășune și fâneată; pădure rară

Subiectul I (12 puncte)

Prezintă câte două mijloace de realizare a oralității în fiecare dintre fragmentele propuse, ilustrând răspunsul cu exemple și explicații adecvate.

Subiectul al II-lea (36 de puncte)

Scrie un eseu structurat de 1-2 pagini în care, printr-o abordare comparativă, să prezinți viziunea asupra **instituției domniei** reflectată în cele două fragmente de cronică.

În elaborarea eseului vei avea în vedere următoarele repere:

- reliefarea nuanțată a perspectivei celor doi cronicari asupra statutului domnitorului în epocă;
- identificarea și ilustrarea trăsăturilor morale definitorii ale domnitorilor evocați, prin raportare la evenimente și conflicte semnificative;
- evidențierea resurselor expresive utilizate în realizarea portretelor;
- exprimarea unui punct de vedere argumentat privitor la modul în care tema abordată contribuie la formarea unei conștiințe identitare.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum o pagină.

Subiectul al III-lea (36 de puncte)

Scrie un eseu liber, de 1-2 pagini, despre **importanța cunoașterii trecutului**, dezvoltând ideea următorului citat: „*Poate că istoria spune până la urmă mai puțin decât am dori despre trecut, dar spune cu siguranță foarte mult despre spiritul uman, despre neliniștile, căutările și speranțele sale*” (Lucian Boia, *Jocul cu trecutul*).

În elaborarea eseului vei avea în vedere:

- formularea unui titlu sugestiv;
- exprimarea unei viziuni pertinente asupra temei abordate;
- dezvoltarea originală și creativă a problematicii propuse;
- valorificarea citatului, a textelor-suport și a propriei experienței culturale.

Notă! În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum o pagină.

Redactare (26 puncte)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 2 pagini. Pentru redactarea întregii lucrări vei primi **26 de puncte** (organizarea ideilor în scris – 4 puncte; abilități de analiză și argumentare – 6 puncte; utilizarea limbii literare – 4 puncte; ortografia – 3 puncte; punctuația – 3 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2 puncte; încadrarea în limita maximă de spațiu indicată – 4 puncte).